

Geldboeten voor inbreuken op het mededingingsrecht

Wat is het doel van de geldboeten?

Het beleid van de Commissie inzake inbreuken op het mededingingsrecht is gericht op preventie. Daarom licht zij uitvoerig toe hoe dat recht moet worden nageleefd. Aan ondernemingen die het mededingingsrecht overtreden, kunnen geldboeten worden opgelegd. Ook deze zijn uiteindelijk op preventie gericht en hebben derhalve een tweeledig doel: repressie en preventie. De mededingingsregels overtreden, loont wanneer dat onbestraft blijft – daarom doen ondernemingen het. Wat bijvoorbeeld kartels betreft, werd in een studie van de OESO over een selectie van kartels berekend dat de mediaanstijging van de prijs 15 tot 20% bedraagt, met een maximum van meer dan 50%ⁱ. Wanneer een kartel verscheidene jaren duurt, profiteren de betrokken ondernemingen elk jaar van het kartel van deze hogere prijzen. Daarmee moet bij het vaststellen van de geldboete rekening worden gehouden, wil zij haar preventiedoel voor de industrie als geheel bereiken.

Het geldboetebeleid van de Commissie is gebaseerd op de beginselen dat sommige inbreuken de economie meer schade toebrengen dan andere, dat inbreuken die betrekking hebben op een hoge verkoopwaarde meer schade toebrengen dan inbreuken die betrekking hebben op een lage verkoopwaarde, en dat langdurige inbreuken meer schade toebrengen dan kortdurende inbreuken.

Hoe worden de geldboeten berekend?

Percentage van de waarde van de betrokken verkopen: het basisbedrag van de geldboete is een percentage van de waarde van de jaarlijks door de onderneming verkochte producten waarop de inbreuk betrekking heeft. Doorgaans gaat het om de waarde van de onder de inbreuk vallende producten die zijn verkocht in het laatste volledige jaar van de inbreukⁱⁱ.

Het percentage dat op de betrokken verkopen van de onderneming wordt toegepast, kan tot 30% bedragen, afhankelijk van de ernst van de inbreuk, die op zijn beurt afhankelijk is van een aantal factoren, zoals de aard van de inbreuk (bv. misbruik van een machtspositie, prijsafspraken, marktverdeling), de geografische reikwijdte en de vraag of de inbreuk is geïmplementeerd. Voor kartels bedraagt het relevante percentage doorgaans tussen 15 en 20%.

Duur: dit percentage van de waarde van de betrokken verkopen wordt vermenigvuldigd met het aantal jaren en maanden de inbreuk heeft geduurd. Dat betekent dat er een verband is tussen de geldboete en de waarde van de betrokken verkopen tijdens de inbreuk, hetgeen in het algemeen als een goede indicator wordt beschouwd voor de schade die de inbreuk de economie na verloop van tijd heeft toegebracht. Derhalve wordt aangenomen dat een inbreuk die twee jaar duurt, dubbel zo veel schade toebrengt als een inbreuk die slechts een jaar duurt.

Verhogingen en verlagingen: De boete kan worden verhoogd (bijvoorbeeld wanneer de onderneming recidiveert) of verlaagd (bijvoorbeeld wanneer haar betrokkenheid beperkt was of wanneer de wetgeving of de autoriteiten de inbreuk in de hand hebben gewerkt). Om extra afschrikkende werking te hebben, wordt de geldboete in kartelzaken eenmalig verhoogd met een bedrag van 15-25% van de waarde van de jaarlijkse verkopen, hetgeen vooral in het geval van kortdurende kartels effect heeft en is opgezet om zelfs het uitproberen van een kartel af te raden (de zogenaamde "entry fee").

Algemeen maximum: de geldboete bedraagt maximaal 10% van de totale jaaromzet van de onderneming. Het maximum van 10% kan worden berekend op de omzet van de groep waartoe de onderneming behoort wanneer de moederonderneming van de groep tijdens de

inbreukperiode beslissende invloed heeft uitgeoefend op de activiteiten van de dochteronderneming. Er geldt ook een verjaringstermijn van vijf jaar vanaf het einde van de inbreuk tot het begin van het onderzoek van de Commissie.

Clementiekortingen: de Commissie moedigt ondernemingen die bij een kartel betrokken zijn, aan om bewijsmateriaal te verstrekken om de Commissie te helpen kartels op te sporen en haar zaak te onderbouwenⁱⁱⁱ. De eerste onderneming die voldoende bewijsmateriaal levert voor het bestaan van een kartel, waardoor de Commissie kan doorgaan met de zaak, kan volledige immuniteit tegen geldboeten krijgen; ondernemingen die later bewijsmateriaal indienen, kunnen kortingen krijgen tot 50% van de geldboete die anders zou zijn opgelegd^{iv}.

Kortingen in het kader van schikkingen: in kartelzaken verleent de Commissie ook een korting van 10% van de geldboete wanneer zij met de onderneming tot een schikking komt^v. Schikkingen leiden tot lagere administratieve kosten bij kartelbesluiten, waaronder ook de kosten van een rechtszaak, en helpen de Commissie kartelzaken sneller te behandelen, waardoor middelen vrijkomen voor nieuwe onderzoeken.

Onvermogen te betalen

In uitzonderlijke omstandigheden^{vi} kan de Commissie de boete verlagen wanneer de onderneming met voldoende duidelijk en objectief bewijs aantoonde dat de boete ernstige gevolgen kan hebben voor de levensvatbaarheid van de onderneming. De analyse, waarin uitvoerig wordt ingegaan op verscheidene voor de onderneming specifieke factoren, wil zo objectief en meetbaar mogelijk zijn om de gelijke behandeling te garanderen en de afschrikkende werking te behouden.

Wat is de rechtsgrondslag voor de geldboeten van de Commissie?

Op grond van de artikelen 101 en 102 van het Verdrag (VWEU) zijn verscheidene concurrentiebeperkende praktijken verboden. Artikel 103 geeft de Europese Raad de bevoegdheid om een

handhavingssysteem vast te stellen, met onder meer geldboeten.

Krachtens Verordening 1/2003 van de Raad^{vii}, die op artikel 103 VWEU is gebaseerd, is de Commissie bevoegd om deze regels te handhaven en ondernemingen die inbreuken plegen, een geldboete op te leggen. In deze verordening zijn de beginselen vastgelegd dat bij de vaststelling van de geldboete met de ernst en de duur van de inbreuk rekening moet worden gehouden en dat de geldboete niet meer bedraagt dan 10 % van de omzet, zoals hierboven uiteengezet.

In elk besluit zet de Commissie uiteen hoe de geldboete werd berekend. Zij is niet verplicht om algemene richtsnoeren vast te stellen, maar deed dat toch in 1998^{viii} om haar geldboetebeleid transparanter te maken en haar optreden beter te verantwoorden. Na verloop van tijd is duidelijk geworden dat deze richtsnoeren tot te lage geldboeten leidden voor grote ondernemingen, vooral voor ondernemingen in langdurige kartels die op een groot volume producten betrekking hadden en voor recidiverende ondernemingen. In 2006 heeft de Commissie haar aanpak opnieuw bekeken en duidelijkere richtsnoeren voor ondernemingen vastgesteld^{ix}.

De Europese rechterlijke instanties zien toe op alle aspecten van de besluiten van de Commissie en zijn ten volle bevoegd om de opgelegde geldboete te wijzigen. De Commissie scoort goed voor de rechterlijke instanties, aangezien meer dan 90% van de waarde van de geldboeten in hoger beroep werd bevestigd.

Waarom richtsnoeren?

Het geldboetebeleid moet zeer uiteenlopende feitelijke omstandigheden bestrijken en het is uitermate moeilijk om al deze omstandigheden vooraf te voorzien. Daarom kan de Commissie haar richtsnoeren zo nodig wijzigen en bijwerken en is in de richtsnoeren zelf uitdrukkelijk bepaald dat in voorkomend geval van de richtsnoeren kan worden afgeweken.

Veel nationale mededingingsautoriteiten volgen thans dezelfde aanpak met richtsnoeren voor het opleggen van geldboeten die grotendeels overstemmen met die van de Commissie.

Samengevat:

Basisbedrag	Percentage van de waarde van de betrokken verkopen (0-30%) x duur (jaren of periodes van minder dan een jaar) + 15-25% van de waarde van de betrokken verkopen: extra afschrikking voor kartels
Verhoogd in het geval van	Verzwarende omstandigheden bv. Kopstuk, recidive of belemmering van het onderzoek
Verlaagd in het geval van	Verzachtende omstandigheden bv. Beperkte rol of door wetgeving aangemoedigd gedrag
Met een algemeen maximum van	10% van de omzet (per inbreuk)
Eventueel verder verlaagd in het geval van	Clementie 100% voor de eerste, tot 50% voor de volgende, 20-30% voor de derde en tot 20% voor andere
	Schikking: 10%
	Onvermogen te betalen

ⁱ <http://www.oecd.org/dataoecd/16/20/2081831.pdf>

ⁱⁱ In sommige gevallen, bijvoorbeeld wanneer de omzet aanzienlijk wijzigt, kan het laatste volledige jaar van het kartel tot een misleidend resultaat leiden; in dat geval zou de Commissie een ander, meer representatief jaar gebruiken.

ⁱⁱⁱ Clementiemededeling ([PB C298 van 8.12.2006, blz. 17](#))

^{iv} Om gebruik te maken van de clementieregeling kunnen de ondernemingen zich rechtstreeks of via een juridisch raadsman tot de Commissie wenden. Er zijn speciale telefoonnummers waarmee een onderneming de hulp van een ambtenaar van de Commissie kan inroepen (tel: +32 2 298.41.90 of +32 2 298.41.91), en een speciaal faxnummer (fax: +32 2 299.45.85).

^v Schikkingsmededeling (verordening: [PB L171 van 1.7.2008, blz. 3-5](#); mededeling: [PB C167 van 2.7.2008 van blz. 1-6](#))

^{vi} Punt 35 van de richtsnoeren (2006).

^{vii} [PB L1 van 4.1.2003, blz. 1-25](#). Verordening 1/2003 is in de plaats gekomen van Verordening 17/1962, die identieke bepalingen in verband met geldboeten bevat. PB 13 van 21.2.1962, blz. 204/62, laatstelijk gewijzigd bij Verordening (EG) Nr. 1216/1999, PB L148 van 15.6.1999, blz. 5

^{viii} Richtsnoeren voor de berekening van geldboeten ([PB C9 van 14.1.1998, blz. 3-5](#))

^{ix} Richtsnoeren voor de berekening van geldboeten ([PB C210 van 1.9.2006, blz. 2-5](#))

November 2011. Dit document wordt uitsluitend ter informatie verstrekt en is niet bindend voor de Europese Commissie. Het doet geen afbreuk aan de richtsnoeren van de Commissie over geldboeten.

Nadere informatie

Europese Commissie – website mededingingsbeleid
<http://ec.europa.eu/competition>